

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25

Uredništvo in upravnništvo: Wolfova ulica št. 1/L.
Telefon 213.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znak za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Zatajen program.

Največja in najlepša zasluga liberalizma je, da je priboril narodom ustavne pravice, da je strl absolutizem. Ta zasluga je tako velika, da si bo liberalizem za vedno ohranil častno mesto v zgodovini, pa čeprav ni povsem prestal preizkušnje v socialnem vprašanju.

Med najvažnejše ustavne pravice naroda pa spada brez dvoma pravica, da odloča o uporabi vojske edinole narod in da je vojska samo orodje v rokah naroda. Zato je z ustavnega stališča nedopustno, da bi vojska v kakršnekoli oziru posegala v javno življenje. Vojska mora biti samo opazovalec, ki je sicer vedno pripravljen, da stopi v akcijo, toda le tedaj, kadar mu to ukaže vlada, katera ima v parlamentu večino.

Tak je zakon svobodomiselnosti in ta zakon je jasno zapisan v ustavi in temu zakonu se mora pokoriti vse! In če bi se pripetilo, da bi poskušal kdo ta zakon razveljaviti ali nastopiti proti njemu, tedaj so dolžni vsi državljani, da nastopijo kot en mož na obrambo svojih državljanskih pravic in da ne odnehajo preje, dokler ni odstranjena vsaka nevarnost kršitve tega osnovnega državljanskega zakona.

Zlasti pa so dolžni storiti to vse politične stranke, ki vendar pravijo o sebi, da je njihov namen samo ta, da se bore za pravice naroda. Ustavne pravice naroda pa so njegove najbolj važne pravice in stranka, ki v tem oziru pušči narod na cedilu, ni vredna, da obstoji, nima pravice do obstoja.

Prav posebno pa velja to za vse takozvane napredne in svobodomiselnostne stranke, ki so bile ustanovljene od onih, ki so na barikadah priborili narodom ustavne pravice. Če po svojem programu, po svojih tradicijah morajo biti te stranke v prvi vrsti borci za ustavne pravice naroda ali pa so sramotno zatajile svoj program.

Pripetilo se je v naši državi, da je prestopil vojni minister meje, ki mu jih odreja ustava. In kar je posebno važno, je to, da se skuša na podlagi njegovega koraka ustvariti tla za vladno krizo. Jasno je, da na takem ozadju izzvana vladna kriza ni več samo taktičnega pomena, temveč načelnega in da je ob enem z njenim vprašanjem razgrnjeno tudi vprašanje osnovnih ustavnih pravic ljudstva. S tem pa je že tudi označeno stališče, ki ga mora v tem boju zavzeti vsaka res svobodomiselnostna stranka in prav nobenega dvoma ni, da ne more biti za nobeno liberalno stranko mesta med onimi, ki skušajo zmanjšati ustavne pravice ljudstva. Liberalna stranka, ki bi to storila, je zatajila svoj program, je prenehala biti svobodomiselnostna stranka.

Pri nas je samostojna demokratska stranka ta zločin zagrešila. Njeno časopisje ne nastopa niti z besedico za ustavne pravice ljudstva, temveč je nasprotno z vso odločnostjo zavzelo stališče generala in padlo je celo tako nizko, da smešiti tiste, ki se bore za osnovne državljanske pravice. Nobene pravice nima zato samostojna demokratska stranka, da se predstavlja kot svobodomiselnostna stranka. Po demisiji generala Hadžića je stranka svobodomiselnostni program zatajila in se izločila iz vrste res liberalnih in svobodomiselnih strank.

Nas korak samostojne demokratske stranke in njenih voditeljev ni presenetljiv, ker vsa njihova zgodovina v zadnjem času ni drugo ko dosledna zatajitev liberalizma. Izjavljali so se za politično močne roke, ki je identična z absolutizmom. Nastopali so proti sporazumu, ki je posledica demokratizma. In sedaj so končno nastopili še proti osnovnim državljanskim pravicam in dovršili tako svojo pot v tabor reakcionarjev.

Treba je, da dovrše tudi svojo pot med slovenskim narodom, ki ni bil nikdar pristal reakcionarstva, temveč ki je vedno stremel k napredku in svobodni. Zato pravimo: gospodje, likvidirajte in ne omadežujte prapora liberalizma še z izdajstvom programa.

Itak ste že več ko dovolj škodovali napredni stvari. Mojrsko ste uspeli, da ste razbili napredne vrste v nebroj frakcij, silaino ste odpodili od sebe in

Položaj nespremenjen.

Koncentracija in rekonstrukcija vlade se izvrši le na izrecno in formalno zahtevo kralja.

Beograd, 15. oktobra. Stališče vlade ko tudi radikalov je ostalo neizpremenjeno. Radikali vztrajajo na tem, da se pogajajo le z vlado, ki se nahaja v ostavki. Vlada je bila pripravljena staviti radikalom nove pogoje, da zadosti kraljevi želji, toda radikali so odklonili vsaka pogajanja, dokler ni vlada odstopila.

Tudi stališče vlade je jasno opredeljeno. Vlada smatra, da more odstopiti samo tedaj, če krona to izrecno zahteva. V tem slučaju pa bi morala krona jasno povedati, zakaj da izreka vladi, ki ima večino v parlamentu, nezakupico.

Danes od 12.45 do 13.30 je bil Davidović v avdienci pri kralju. Takoj po avdienci je odšel Davidović v demokratski klub, kjer je poročal o svojem razgovoru s kraljem. Dejal je, da želi kralj, da vstopi HRSS v vlado in da se

istočasno z vstopom Radičeve stranke izvede širša rekonstrukcija vlade, da bi bili v vladi zastopani tudi radikali. Po poročilu Davidovića se je razvila živahna debata, ki se bo popoldne nadaljevala. Vseled kraljeve želje je mogoče, da bo podal Davidović demisijo vlade s primerno motivacijo in nato pričel pogajanja z radikali.

V zvezi s tem novim položajem se v političnih krogih govori, da je mogoča tudi vlada z Ljubo Jovanovićem na čelu.

Danes popoldne so se vršile številne konference med vodilnimi politikmi. Tako je konferiral Jovanović z Ninčičem, Lazo Markovićem in demokratom Cemovićem. Davidović pa je konferiral z Ljubo Mihajlovićem. Situacija je ostala neizpremenjena in bo naltbrže zvečer razčiščena, ko bo končana seja demokratskega kluba.

Nadaljne kombinacije o koncentracijski vladi.

Beograd, 15. oktobra. Tudi večerašnji dan ni prinesel v političnem oziru nobenih realnih dogodkov, vsled tega se še naprej vzdržujejo ugibanja in razne kombinacije, ki po vsem izgledu nimajo zanesljive opore v dejanski parlamentarni situaciji.

V ospredju se vzdržujejo glasovi o skorajšnji vladni ostavki, ker je krona izrekla željo po koncentracijski vladi. Ker radikali nikakor niso voljni pogajati se z vlado, pač pa tirjajo njen odhod, namerava krona osvojit nazor o kvarnem delovanju HRSS v vojski, ter na ta način prisiliti Davidovića, da poda demisijo. Ta taktika je neizogibna, ker mu krona noče sama odvzeti mandata. Dasi se na eni strani trdi, da so pogajanja z radičevci še mogoča, so kombinacije o koncentracijski vladi vedno glasnejše. Trdi se, da bi krona ponovno poverila Davidoviću sestavo vlade, kar bi pa pomenjalo le mimojdoč poskus. Realno se lahko računa le s

tem, da bodo odločali radikali kot najmočnejša parlamentarna skupina. V slučaju, da bi se njihova akcija za sestavo vlade ne obnesla, bi prišlo na površje nove kombinacije o volilni vladi in eventuelno tudi o homogeni radikalni vladi.

Ker se v teh poročilih zrcalijo stremjenja in želje gotovih strank, jih je treba kot take sprejeti, dokler ne vnesejo fakta več jasnosti v ta politična ugibanja.

Beograd, 15. oktobra. Včeraj popoldne je bil na dvoru Marinković, ki je kralju poročal o konferenci ministrstov. Od strani vlade se poroča, da je Pašić definitivno odbil vsak razgovor pri tej situaciji in da je baje Jovanović predlagal, naj se radikali sporazumejo z vlado pismenim putem. Govori se celo o razdelitvi portfeljev, katerih zahtevajo radikali 7 za sebe, dočim jim vlada baje ponuja le dva.

KLUBI VLADNIH STRANK ODLOČJO.

Beograd, 15. oktobra. Zjutraj se je vršila v predsedništvu vlade konferenca šefov vladnih grup. Kakor doznava vaš dopisnik, so na tej konferenci sklenili, da se klubi izjavijo o položaju in da se ugotovi njih mišljenje glede ostavke, ker je v vladi večina zato, da ne pride do ostavke.

ZA ZAKON PROTI KORUPCIJI.

Beograd, 15. oktobra. Danes je deloval odbor za proučevanje zakona proti korupciji. Načrt dr. Grisogona je bil odbit in izglasovan s 13 : 5 glasovi vladni načrt. Nato se je začela diskusija o posameznostih. Sprejeti so bili brez manjših sprememb trije členi. Pri 4. členu je bila daljša diskusija o pristojnosti sodišč. Delo se bo jutri nadaljevalo. Zastopniki HRSS stoji na stališču, da je korupcija socialni pojav.

iz javnega življenja skoraj vso inteligenco in z vašim večim lovom za vlado ste že več ko dovolj kompromitirali napredno misel, kateri ste Vi zadejali tudi to sramoto, da je bila napredna stranka prva stranka v Sloveniji, ki ni držala svoje napisane besede.

Za nameček k vsem svojim polomijam ste dodali sedaj še izdajstvo programa. Mera je sedaj polna in vas in vaše stranke se ne more več prištevati med svobodomiselnost. Treba je to poudariti, da se gospodje ne boste čudili, če vas bodo pravi naprednjaki odklonili kot zaveznike v boju za zmago napredne misli. Nočemo nobene kompromitirane napredne misli, temveč mi hočemo zmago čiste napredne misli, za katero se reakcionarji ne morejo in tudi ne smejo boriti.

Svobodomiselnost samostojne demokratske stranke ne pozna več napredna javnost, temveč ona ve: da je odsle med njenimi nasprotniki tudi strank mladinov. In napredna javnost bo izvajala svoje konsekvence!

SEJE VLADNIH KLUBOV.

Beograd, 15. oktobra. Poleg seje demokratskega kluba se je vršila tudi skupna seja muslimanskega in klerikalnega kluba. Na teh sejah so ministri konzultirali mišljenje svojih klubov v pogledu ostavke vlade.

MNENJE RADIKALOV.

Beograd, 15. oktobra. Iz radikalnih krogov doznava, da mora vlada najdalje do jutri demisionirati. Krona bo morala podvzeti poslednje korake, to je, da sama pozove vlado, naj poda ostavko. Iz radikalnega kluba poročajo, da so na zadnji seji vlade ministri glasovali o ostavki. Glasovanje je izpadlo sledeče: Korošec in Sušnik sta glasovala proti, Vesenjaj in Kulovec za, Nast, Petrović proti, Davidović za, Marinković proti s pripombo, ako pa se poda ostavka, naj se poda z motivacijo, da smo bili pregnani z oblasti; Pečić proti, ali da se odgovornost prenese na druge faktorje in da se najprej izvoli predsedništvo Narodne skupščine in šele potem poda ostavka.

JOVANOVIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 15. oktobra. Ob 11. uri dopoldne je pozval kralj v avdienco Ljubo Jovanovića kot predsednika Parlamenta, da čuje njegovo mišljenje o položaju. Jovanović je kroni razložil svoje stališče, ki je javnosti že znano, da se radikali ne morejo pogajati z vlado, dokler vlada ne poda ostavke. Po njegovem mišljenju je mnogo izgledov za koncentracijsko vlado, bodisi z Jovanovićem ali pa Pašičem na čelu.

DAVIDOVIĆ DEMOKRATSKEMU KLUBU.

Beograd, 15. oktobra. Danes je imel Davidović v predsedništvu vlade kratko konferenco in odšel nato v demokratski klub. V klubu je Davidović poročal, da je situacija zelo napeta in da se morajo podvzeti vse mere, da se drži položaj vlade.

Hadžićev odgovor N. Petroviću.

Beograd, 15. oktobra. Vojni minister general Hadžić je v današnji »Politiki« objavil odgovor na včerajšnje izjavo N. Petrovića.

V začetku Hadžić izjavlja, da notranji minister noče vpoštevati njegovih dokazov, marveč da še celo sumi dalje o njih istinitosti. O kakem oficirskem puču sploh ni govora. Iz pisma sem doznal, da je Nastas Petrović odredil celo preiskavo, jaz pa sem mu na to izjavil, da sem pripravljen podati ostavko. Iz vsega tega in iz pisma, v katerem Nastas Petrović izjavlja, da je odredil svojim organom, da vrše dolžnost, se jasno vidi, kako Petrović sam dementira svoje trditve in da iz kabineta ni bilo ni trohe kakega sumničnega vojske in njenih oficirjev.

Petrović trdi, da mu dogodek v Zagrebu ni znan; medtem ko sem jaz osebno na ministrski seji o tem dogodku poročal. Tedaj so bili ministri mnenja, da je treba vsa poročila overiti, in sem naročil radi tega komandantu tamošnje armijske oblasti, da mi pošlje pismeno potrdilo svojih organov o dogodku. Poročilo o dogodku na savskem mostu v Zagrebu sem dobil 7. t. m., a prihodnji dan, neposredno pred svojo ostavko sem ga sporočil ministrskemu predsedniku. Na vsak način je ta dogodek le požuril moje odločitev za ostavko. Svoje poročilo o dogodku v Travniku sem poslal tudi notranjemu ministru radi njegove orientacije, da tudi on podvzame vse potrebne mere, da se pride tej stvari do prave resnice. Do danes nisem dobil iz notranjega ministristva nobenega obvestila, s katerim bi se ovrgla točnost mojega poročila. Tudi na ministrski seji ni bilo o tem dosedaj govora.

K vsem mojim poročilom pripominja notranji minister, da ali niso točna, ali

pa da se morajo naknadno overiti. Vobče sem stal na strani čisto sam, osamljen in prepričan, da so moja poročila točna, ali ostali g. kolegi so stali na drugi strani za mišljenjem notranjega ministra. Verjetno je, da sem bil v težkem in neprijetnem položaju, v katerem nisem mogel vztrajati.

Čudim se, da Nastas Petrović ne ve, da obstoji v vojski obveščevalna služba. Nastas Petrović pravi v svoji izjavi, da je bilo orožje razdeljeno od strani vojske. Jaz mu odgovorjam, da je bil na eni ministrskih sej govori, kako so oborožene nacionalistične organizacije, in trdim, da ni bilo nobeni organizaciji izdano nobeno orožje in municija od strani vojske. Malo izjemo dela Sokolsko društvo v Kninu, ki ima štiri ročne puške in skupaj 100 strelcev za vezbanje. Glede razdelitve orožja v Liku in Hrvatskemu konjeniškem Sokolu, kar navaja v svoji izjavi N. Petrović, sem jaz naročil svojim organom, da naj celo zadevo preiščejo in utrdijo, ako je bilo sploh izdano od vojske kako orožje, kateremu, kdaj in zakaj je bilo izdano. V vojski ni bilo nikakih priprav za »puče«. Še manj pa da bi se lotili takega posla oficirji. Dalje izjavlja Hadžić, da so ga le dogodki na Savskem mostu pripravili do tega, da je podal ostavko na položaj ministra vojne in mornarice.

Na koncu Hadžić izjavlja, da mu je zelo neprijetno polemizirati v listih o motivaciji svoje ostavke, ki je bila prav gotovo publicirana v vseh listih in kateri ni potreba nobenega pojasnila in dopolnila. Vsakdo na mojem mestu ne bi hotel sprejeti take odgovornosti in ostati še nadalje na tem položaju. Očitek N. Petrovića, da moja ostavka ni upravičena, se pa meni ne zdi razumljiv.

Francija priznava soviete de jure.

Pariz, 14. oktobra. Kakor poroča »Paris Times«, list, ki izhaja v Parizu v angleščini, bo te dni poslala francoska vlada v Moskvo brzojavno obvestilo,

da de jure priznava sovjetsko vlado. List pripominja, da bo istočasno odpisana nota, kjer bodo detajlirani pogoji.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza, dne 15. oktobra.

Vrednote.

Državni papirji: 7 odstotno investicijsko posojilo iz l. 1921 blago 62. Delnice: a) Demarni zavodi: Celjska posojilnica d. d. denar 210, Ljubljanska kreditna banka denar 225, blago 233, Merkantilna banka denar 123, blago 130, Prva hrvaška štedionica denar 918, Slavenska banka blago 98, b) Podjetja: Strojne tovarne in livarne denar 130, blago 150, Trbovelska prem. družba denar 360, blago 380, Družbene papirnice blago 120. Založnice itd.: 4 in pol odst. zast. l. kr. dež. banke blago 17 in pol 4 in pol odst. kom. zad. dež. banke blago 88.

Produkti.

Drogovi od 4—8 m dolž. od 5 cm deb. na drob. koncu, frko nakl. post. na tek. meter blago 0,75, hodi smrekovi (do 10 odst. jelovi) 4 m od 30 cm napr. frko nakl. post. blago 325, deske l. II. III, frko meja blago 690, remeljni 8-8, 4 m dolž. l. II, frko meja denar 730, tramonti 3-4, 4-5, 5-6, frko kol. 1 vag. denar 405, blago 410, zaklj. bukova drva la eksportna, frko nakl. post. denar 29, oglje la vilano frko meja denar 114,50, bouls hrastovi frko nakl. post. blago 1250, pšenica domača frko l. den. 380, pšenica bačka, par. l. 75-76 blago 425, korusa bačka par. Ljubljana blago 330, oves bački, par. Ljubljana blago 315, fižol ribičan frko Ljubljana orig. denar 465, fižol prepelčar, frko l. orig. denar 425, fižol mandolon, frko Ljublj., orig. denar 350, fižol rjav, frko l. orig. denar 350, laneno seme, par. l. denar 685, pšenica moka domača, sortirana, bas. 0, frko Ljubljana blago 615, jabotka za prešanje, frko nakl. post. den. 60.

Beograd, 15. oktobra. Dunaj 10.05—10.10, Italija 310—312.50, London 319—320.50, New York 70.95—71, Pariz 376—377, Pariz 205—211, Curih 13.60—13.6750, Budimpešta 9.50.

Trst, 15. oktobra. (Predborza.) Beograd 32—32.20, London 102.80—103, New York 22.80—22.95, Pariz 119—120, Praga 68—68.50.

Zagreb, 15. okt. Devize: Curih 13.66—13.76, Praga 210.50—213.50, Pariz 374—379, New York 70.30—71.30, London 318.40—321.40, Milan 310.40—313.40, Dunaj 0.9999—0.1018.

Curih, 15. okt. Zagreb 7.35, Praga 15.50, Pariz 27.30, London 23.43, New York 521.80, Milan 23.80, Dunaj 0.00735.

Osnutek novega stanovanjskega zakona.

Te dni je prišlo v javnost besedilo novega stanovanjskega zakona, ki naj bi stopil v veljavo z dnem 1. januarja 1925, ko poteče doba veljavnosti dosedanjemu, tolikanj obsovanemu in od vseh prizadetih strank enako obsojanemu stanovanjskemu zakonu. Načrt zakona predstavlja nekaj kompromis med nasprotujočimi si interesi in zahtevami hišnih posestnikov in najemnikov ter prinaša nekaj novih določil, ki se tičejo zlasti zidanja novih zgradb in tvorijo prvi poskus vlade, da prične z resnejšo stanovanjsko politiko.

Dočim je prejšnji (t. j. sedaj veljavni) zakon omejil odpovedljivost stanovanj na 2 leti, t. j. na dobo od 1. jan. 1923 do 31. dec. 1924, je prišel osnutek novega zakona sicer tudi principijelno neodpovedljivost stanovanj med svoja temeljna načela, ni pa fiksiral končnega roka, do kdaj naj ta neodpovedljivost traja; iz tega bi se dalo pač sklepati, da merodajni faktorji s popolno odpravo stanovanjskega zakona in z njim zvezane omejitve osebne lastnine za dobo par let še ne računajo.

Princip neodpovedljivosti ustanavlja novi zakon tudi za lokale kulturnih, humanitarnih in občestvenih javnih ustanov, ki ne delajo za dobiček, dalje pa tudi za male obrtnike in trgovce glede njihovih poslovnih lokalov. Pri teh zadnjih je predpisano pravilniku, da natančneje opredeli pojem malega trgovca in obrtnika; merilo za razlikovanje med malo in veliko trgovino in obrtno bo bržčas kakor vedno v takih primerih velikost podjetja in zlasti davčne kapacitete.

Vseh omejitev so po novem zakonu — kot že doslej — oproščena nova poslopja. Precej večje pravice kot so jih imele doslej pa prinaša osnutek državnim in samoupravnim institucijam, splošno koristnim ustanovam ter poslojem, ki se smatrajo za umetniške spomenike. Dočim so imele te institucije dosledno po členu 15. veljavnega stanovanjskega pravilnika le pravico, da so zasedle stanovanja in lokale, ki so se v njihovih zgradbah kakorkoli izpraznili, dobi po novem osnutku tudi odpovedno pravico. Važno je to pri nas n. pr. za državne zavode, mestno občino etc., ki v svojih hišah niso mogli odpovedati stanovanj, ako so jih rabili za lastne namene. — Prosto odpovedljivo so tudi lokali, ki jih imajo v najemu veletrgovci, veleindustriji, ako se seveda nahajajo ti lokali v tujih hišah.

Zanimiv je člen 3. novega zakona, ki se bavi z najemninami. Splošno velja pravilo, da se osnovna predvojna najemнина iz meseca julija l. 1914 sme pomnožiti petnajstkratno. Ekonomsko slabši sloji (državni uradniki, upokojeniki, invalidi, obitelji padlih, novinarji, častniki etc.) bodo plačevali le z mnogokratnikom 8 pomnoženo predvojno najemnilno. Izredno previdno in srčnoželjno pa je v osnutku izraženo dej-

stvo, da velja ta 15 kratni povisek najemnine le za Srbijo in Črno goro, dočim bodo plačevali vsi prečanski kraji v principu 30-kratno predvojno najemnilno. Osnutek pravi namreč, da se bo v onih delih kraljevine, kjer se je pred vojno plačevala najemnilna v kronah, računala osnovna cena za polovico tega zneska, izražena v dinarjih. Kdor je na primer plačeval pred vojno 800 kron, letno za stanovanje, bo moral plačevati po novem zakonu 15 x 400 D = 6000 D ali 30 kratno predvojno najemnilno. — Skok od 8 do 16 kratne predvojne najemnine, ki se je zadnje čase povprečno plačevala v naših krajih, na v osnutku predvideno 30-kratno najemnilno, bo za velik del nezaščitenega prebivalstva vseeno nekoliko prevelik in prenegal.

Ako ekonomsko močni zakupniki stanujejo pri ekonomsko slabših hišnih lastnikih, se bo osnovna najemnilna izjemoma pomnožila 20 kratno. Osebe, ki razpolagajo z letnimi dohodki nad 200.000 Din, se svobodno dogovarjajo glede najemnine, to se pravi, niso več zaščiteni in se morajo glede najemnine pogoditi s hišnim lastnikom.

Ako je stanovanje slabo in deloma neuporabljivo, se višina najemnine zmanjša v sorazmerju z neuporabljivostjo stanovanja.

Hišni lastnik sme odpovedati stanovanje iz istih vzrokov kot doslej, namreč; ako sam neobhodno rabi stanovanje in stanuje kot podnajemnik ali najemnik v tujem stanovanju, pa najsi se to stanovanje nahaja v tujih ali v lastni hiši; dalje, ako najemnik ne plača najemnine dva meseca zapored (za naše kraje neprimerno določilo, ker se pri nas po krajevni navadi plačuje najemnilno četrtletno in bi se morala torej ta odpoved nanašati na one, ki so zaostali s plačilom dveh obrokov, t. j. dve trimesečji) in pa, ako izkorišča najemnik stanovanje proti namenu ali pa ga hoti ali iz ponovne grobe malomarnosti kvariti v očitno škodo lastnikovo. Nova in precej nerodna je določba, da sme gospodar odpovedati stanovanje, ako mora staro poslopje porušiti, da zgradi novo, ki mora biti dvakrat večje od starega. Ta zadnji odstavek je pač neumešten in bo kvečjemu oviral stavbno gibanje. Kajti če hoče hišni posestnik mesto stare podrtne zgraditi novo hišo, ki bo obsegala toliko stanovanj, kakor prejšnja ruševina, bo pač indirektno precej storil za odpravo stanovanjske krize, ki zadeva tudi vse v starih, nehišenskih hišah bivačih stanovalec. Da bi pa sezidal dvakrat tako veliko hišo kot jo je imel dosedaj, to bo le redko zmožni in posledica bo, da bo ravno vsled tega nesrečnega pasusa marsikdo odpoved stanovanja in zidanje opustil ter počakal, da se stara hiša zruši na glave najemnikov. Potem ga seveda ne bo več zadel dolžnost zidati dvakrat tako veliko hišo kot je bila dosedanja.

(Dalje prihodnjik.)

Naše Prekmurje.

Naše Prekmurje je samo zase posebna enota, katero je ustvarila zgodovina. Dasi je ljudstvo na tem lepem in bogatem delu slovenskega ozemlja naše krvi in našega jezika, vendar se je razvijalo nad tisoč let popolnoma v drugih razmerah in v drugem pravcu ter ni imelo do prevrata prav nobenih stikov z ostalimi slovenskimi pokrajinami. To ni bila toliko krivda na njegovi strani, ker ga je oholi Madžar držal in vodil s svojo trdno roko, ampak več krivde je bilo na naši strani,

ker smo komaj poznali Prekmurje po imenu; o razmerah, v katerih je pa živelo in trpelo prebivalstvo, se nam pa še sanjalo ni.

To dejstvo bi moral imeti pred očmi vsakdo, ki hoče kritizirati v javnosti sedanje razmere. Dobro bi se ga pa morali zavedati tudi vsi oni, kateri delujejo danes bodisi v tem ali onem poklicu v Prekmurju in se trudijo po svojih močeh premostiti prepad, kate-rega je napravila med Prekmurjem in ostalim slovenskim zaledjem prete-

klost. Zakaj masa ljudstva se ne da prekvasiti preko noči. Kar se je vcepilo in kar je prešlo v kri in meso tekom tisoč let, tega ne bomo odpravili v par letih — najmanj pa še s trdo roko in nasiljem. Trajni uspehi se dosežejo le polagoma in stopnjema.

Prva leta po prevratu pa se po veliki večini sploh niso vpoštevala v Prekmurju ta dejstva. Prišlo je v Prekmurju iz vseh krajev Slovenije mnogo inteligence, kateri ni prav nič poznala ne ljudstva, ne ondornih razmer. Ako smo odkriti, si moramo vrhutega še priznati, da ta inteligenca ni bila vedno najboljša. In tako se je kar čez noč začelo brez pravega študija in načrta veliko delo v narodnovzgojnem in državnem smislu. Vsa je delal po svoje v svoji stari mentaliteti, ki je bila morda dobra in pripravna kje na Goriškem, Kranjskem ali Štajerskem, katera pa nikakor ni bila primerna za Prekmurje. In tako je prišlo, kar je moralo priti v takih razmerah. Završalo je med ljudstvom in odjeknilo bolešno v slovenski javnosti. Ljudstvo ni razumelo te inteligence, ki je v svetem ogorčenju vila roke in pisala dolgejemirjaje o tamošnjih razmerah v slovensko časopisje. Tako je nastal nov prepad med takozvanimi »prišleki« in domačini, kateri še danes ni odstranjen popolnoma. To so bili težki časi, težki za tamošnje prebivalstvo in prav nič lažji ne za novodošlo inteligenco.

Danes se malo piše o Prekmurju v naši javnosti. In to je dobro znamenje. To znači, da so se razmere že dokaj ustale in se normalno razvijajo v naš prid. Seveda je pa še dolga pot, da se bodo docela zjednačile z našimi. Zakaj razlika, katero je ustvarila preteklost, je prevelika. To zatišje, ki vlada zadnje čase v slovenski javnosti o Prekmurju, je pa tudi dobro znamenje za ondoto inteligenco. Iz tega je razvidno, da se je priseljena inteligenca uživala v ondote razmere in jih pri svojem prosvetnem delu vpošteva. Zato ne dela več tistih velikih pogrešk izza prvega časa in zato ni več krika in vika ter bodo brez dvoma doseženi lepši uspehi.

Seveda velja to le v splošnem. Zakaj nekaterim posameznikom je iz teh ali onih osebnih razlogov neljub ta zadovoljivi mirni razvoj razmer. Ravno zadnje dni se pojavljajo v nekem slovenskem dnevniku kaj čudni dopisi iz Dolnje Lendave, ki skušajo škodljivi prepad med učiteljsko-domačini in novo došliimi še poglobiti. Ti dopisi imajo toliko osebno strankarskega obilježja in tako izrazito ost osebne užalenosti, da je ne morejo zakriti vse lepe fraze o narodnem, prosvetnem in državnem delu v Prekmurju. Iz njih se jasno vidi, da je dopisniku pred vsem za lastno osebo, ne pa za stvar. Zaletava se na zelo neokusen način v novoimenovanega šolskega nadzornika domačina g. Kontlerja ter ga skuša smešiti kot klerikalca, madžarona in docela nezmožnega za posel srezkega šolskega nadzornika — ker ne zna slovenske slovnice.

Ti napadi so tolikanj bolj ogašni, ker prihajajo iz vrst istega stanu in menda od istega človeka, katerega je g. Kontler izpodrinil po zaslugi nove vlade. Zakaj osebno mu gotovo ni niti zdaleka toliko za to mesto, kakor pa — dopisniku. Ker je samo v lendavskem srežu še dokaj madžarskih šol, je pa neobhodno potrebno, da jih nadzoruje naš človek, ki razume ta jezik. Žal, da

je do sedaj obstojal tak nonsens in je nadzoroval madžarske šole nadzornik, ki ni umel besedice madžarski. Tako so dotični učitelji delali, kar so hoteli tudi med inspekcijo. Radi slovenščine pa ni potreba imeti nobenih strahov. Ako zamore g. Kontler pisati v »Zvonček«, CM koledar in drugam, bo mogoče nadzorovati tudi slovenske šole. Znano je tudi, da je bil ravno g. Kontler med nadzorniški kandidati tudi pod prejšnjim režimom in se je zahvaliti le grdim osebnim intrigam, da ni bil ta-

krat imenovan. Če je bil takrat dober, zakaj bi ne bil sedaj?

Dopisnik si naj gre ogledat v goričanske Vidonce, kjer je deloval gosp. Kontler nad tri leta, pa bo videl, kaj more ustvariti dober učitelj v šoli med mladino in zunaj šole med ljudstvom. Če ima dopisnik eno desetinko takih zaslug in uspehov, je lahko docela zadovoljen in miren. S takimi neokusnimi napadi pa se več skoduje, kakor pa koristi slovenski stvari.

Važna izjava ministra Petroviča.

V »Jutarnjem listu« je objavil minister Petrovič svoj odgovor na različne vesti, ki so se v zadnjem času pojavile. Petrovič odločno zavrača vse govorice, da je stavila vlada ali pa Radić kake pogoje. Vse te govorice označuje Petrovič kot laž. Resne osebe so govorile Petroviču o puču, ki da ga pripravljajo oficirji, toda on sam ni tem vestem verjel, pa čeprav jih je sporočil vojnemu ministru. Glede dohodkov v Travniku in Zagrebu je dejal Petrovič sledeče: »V naši državi imamo zakone, ki so dobri ali slabi. Za vsak zločin predpisujejo zakoni tudi kazni. Če bo general Hadžić dokazal, da civilna oblast proti od neega omenjenim krivcem ni postopala po zakonu, ima pravico demisijsirati. Ako pa tega ne more dokazati?«

Padec Šangaja.

Ze šest tednov trajajoči boj kitajskih generalov se bliža svojemu koncu. Šangaj, vsled katerega se je boj pričel je padel in njegov branitelj maršal Lu-Jung Hsiang je moral pobegniti na japonsko krizarko. Njegov nasprotnik, prišast pekinške vlade, vojaški guverner provincije Kiangsu je zmagal in prvi vrsti vsled upora v zaledju.

Šangaj je namreč šesto največje pristanišče na svetu, ki ima pol drug milijon prebivalcev in veličanska skladišča, prenapolnjena z ogromnimi zalozami. Trgovci v Šangaju so se zato zbal, da bi moglo bombardiranje Šangaja uničiti vse neprecenljivo premoženje Šangaja in zato so organizirali s pomočjo Evropejcev v Šangaju upor proti maršu Lu-Jung-Hsiangu. In vsled tega je Šangaj padel. Stališče Pekinga se je vsled padca Šangaja zelo utrdilo in ni pričakovati, da bi se mogel Sunjatsen v Kantonu upirati vojski pekinških generalov. Zlasti se, ker je v Kantonu samem ves bogati svet odločno proti njemu ker se noče sprizljati z modernimi nazori dr. Sunjatsena, katerega dolži, da je boljševek, kar sicer ne odgovarja resnici.

Zmaga pekinške vlade pa še ni popolna, ker v njenem hrbtu se nahaja še silen nasprotnik, vojaški guverner Mandžurije general Cansolun. Ravnokar si je ta odlični general priboril veliko zmago nad pekinškimi četami pri Šangajkvanu in njegovega prodiranja proti Pekingu dosejal maršal Vupejui, vrhovni poveljnik pekinških čet ni mogel ustaviti. Pekinska vlada je reakcionarna in se naslanja na angleško-amerikanski imperijalizem, dočim je Cansolun za japonsko orijentacijo in kitajski nacionalizem. Vsled tega ima tudi sedanji boj na Kitajskem večji pomen, pa čeprav je v bistvu nastal le vsled grabežljivosti generalov.

Politične vesti.

— Nevarna napetost med Anglijo in Turčijo. Angleško-turški spor je dosegel nevarno fazo. Turčija trdi, da je Anglija kršila status quo in da se ne odreče Mosul. Anglija smatra turški odgovor za drznot, kakor tudi njihovo noto Zvezti narodov. Tam prošijo Turki Zvezo narodov, da podvzame vse korake in desavvira angleško postopanje v Iraku. Mustafa Kemal je sklical parlament k izrednemu zasedanju, kjer so razpravljali o vprašanju Mosula.

— Mac Donaldov volilni boj. Mac Donald se je prvi od voditeljev treh strank podal na pot po celi državi. Iz Londona je odpotoval v Glasgow, in vzel s seboj v vlak tudi svoj avtomobil, ker hoče iz Glasgowa potovati iz kraja v kraj. Tekom svojega pet dni trajajočega potovanja, bo govoril približno stokrat. Na londonskem kolodvoru je izjavil: »Zdaj pričujemo največji boj, kar ga je Labour Party sploh kdaj vodila. Toda nikdar še nisimo pričevali nobenega boja z boljim duhom in lažjim

General Hadžić pravi, da je prejel od svojih organov tudi poročila o političnih dogodkih. Ne vem, kdo je dal vojaškim organom pravico zasledovati politično strankarske dogodke, kajti zato so poklicane samo civilne oblasti.

Nadalje je izjavil minister Petrovič, da so njegovi organi ugotovili, da se je nekaterim organizacijam delno orožje. Ni se pa še moglo ugotoviti, od kje so dobile te organizacije orožje. Za mir in red v državi sem odgovoren jaz in zato ne morem slepo verjeti poročilom vojaških oblasti. Hrvaški Sokol je bil oborožen le z lesenimi sulicami in stariimi sabljami in je armadno poveljstvo odgovorilo, da ne pomeni to orožje nobene nevarnosti.

sreem. Gotovi smo, da se vrne mo bistveno ojačeni.« Na svojem potovanju na sever bo Mac Donald govoril na vsaki postaji. — Baldwin, vodja konservativcev odputuje šele v četrtek, Asquith, vodja liberalcev pa v petek.

— Resni dogodki v bližnjem orjentu. Glasom poročil, je turška vlada sklenila, poslužiti se vseh sredstev obrambe, da zavaruje svoje meje, posebno one proti Mezopotamiji in v okolici Mosula, ker se nikakor ne namerava pokoriti angleškim naredbam in zahtevam. Turške čete so očitno dobile povelje, da branijo nove pozicije, ki so jih zavzele s prekoračenjem meje v Mezopotamiji, in se ne puste potisniti iz njih. Iz aventurističnih krogov poročajo, da se turški kabinet že bavi z razpisom splošne mobilizacije. — Istočasno poročajo iz Meke, da so bila pekinška poznanja za premirje med Vahabiti in novim kraljem Hedža Ali. Vahabiti so se odločili za nadaljevanje pohoda na Meko. Kralj Ali se je umaknil s svojo armado iz Meke v Djedo. V londonskih političnih krogih menijo, da predstavljajo vsi konflikti — upor proti Špancem v Maroku, ki je bil za enkrat udušen, nemiri v Sudanu, navali Turkov v Mezopotamijo in boj Vahabitov proti Faizulu — dinasti — enotno gibanje, ki poskuša potisniti zapadnoevropski in krščanski vpliv iz severne Afrike in Azije. To gibanje bale podprajo Turki vsled tega, ker žele ustvariti z ostalim mohamedanskim svetom neko gotovo interesno enoto, ki se ne bi oprala na religiozne temelje, pač pa na združenje nacionalističnih sil prebujajočih se narodov v Orientu.

Dopisi.

Trbovlje. Protestni shod koaliranih strank za občinske volitve, sklican za prošlo nedeljo, se ni vršil, ker ga ni politična oblast dovolila z motivacijo, da je bil prepovedan javljen. Na novo je sedaj sklican shod za v nedeljo 19. t. m. ob 8. uri zjutraj na trgu pred cerkvijo. — V Trbovljah izhajajoči tednik »Slovenski dom« je zopet začel izhajati in bo izhajal redno. — V nedeljo, dne 19. t. m. se vrši velika vrtna rudarska veselica na prostoru rudarskega doma.

Vedno zadnje novosti

SAMO

GRICAR & MEJAC,
Šelenburgova ulica 3.

Suženi navade.

(Iz dnevnika detektiva.)

Sedim v svoji borno opremljeni mesečni sobi in prebiram Conan Doylejeve istorije. Ta Conan Doyle mora biti zvit tiček... Opisuje povote senzacionalne, skrivnostne slučaje, s katerimi pritegne svojega vsevednega privatnega detektiva, ki prede in veže niti napetega zasledovanja zločinca z bajno zmožnostjo, čudežno energijo in neverjetno spretnostjo tako dolgo, dokler ne zgrabi varno se čutečega bandita. Publikum hlasta te povesti, je očaran in se niti za trenutek ne domisli, da ga je na spreten način potegnili za nos...

Tedaj prerusi nekdo moje razmišljanje. Trkanje.

»Noter! Prekrasna dama vstopi v mojo sobo v spremstvu elegantno oblečenega mladega moža atletske postave. Pogled na fine, plemenite poteze, na obleko in ponašanje lepe gospe in vedel sem, da je iz družabnih vrst. Njen spremljevalec izpričuje idealno možko lepoto. Od solnce ožgano lice, plameteče oči, ogledno črni brki.

»Gospod detektiv Muzar?«

»Prosim!«

»Pravilo, da ste spreten, zanesljiv mož... Potrebna nam je vaša preskušena spretnost, toda...«

»Razumem, milostljiva. Zadeva je delikatna...«

Oglasil se je mladi mož.

»Zelo delikatna...«

»Na razpolago sem!«

»Naprej je izjavilam, da se ne ustrašim niti največjih denarnih žrtev. Če želite, vam dam večji predjem in po doseženem uspehu vas bom bogato nagradila. Ponavljaj pa: glavna stvar je diskretnost.«

»To svarilo je odveč.«

»Brez skrbi, gospod.«

»Torej, vi morate vedeti, da sem jaz le prijatelj milostljive gospe, ne pa njen soprog.«

»Se poznata že dolgo?«

»Približno šest mesecev.«

Tedaj se je vmešala dama:

»19. februarja bo šest mesecev. Če dovolite, Kornel, bom nadaljevala jaz... Torej, dragi gospod, že pet tednov je moje življenje podobno pravemu peklu. Ne dneva, ne noči nimam več mirne. Neizrečeno sem nervozna... Vsa se tresem in bojim se, ker me lahko vsak moment zadene strašna katastrofa... Gre namreč zato, da nas nekdo že pet tednov vsepovsod zasleduje, kakor senca in da mu ne morem uiti. Vsa moja previdnost je zaman; oni skrivnostni neznanec zasleduje na naravnost čuden način vsak moj korak, obsipa moje sorodnike, moje prijateljice in znance z anonimnimi pismi, kjer natančno opisuje vsak najin sestanek... On piše, da sva imela danes tu, jutri tam rendez vous...«

»Nesramnež!...«

To besedo je izpregovoril s Kofnel nagovorjeni gentleman.

»Minull petek sva bila na primer v neki vili. Peljala sva se s kočijo tja. V mraku, ko sva izstopila, naju ni videl nihče in naju tudi ni mogel videti. Vila je prazna in ne stanuje nihče v njej. Niti žive duše nisva srečala tam. Moji znanci so mi pa čez tri dni eden za drugim prinašali anonimna pisma, kjer je bila natančno opisana ura in kraj našega sestanka.«

»Čudno!«

»Kaj ne? Dala sva se na Kornelevo prigovarjanje skupaj fotografirati. In pomislite, dragi gospod, teden pozneje je dobila ena mojli največjih sovražnic to kompromitujočo sliko v roke. Posečila me je, hlinila naklonjenost, me opozorila na pretečo nevarnost in mi z grajo izročila fotografijo... Požreli sem morala svojo jezo, jo poslušati in molčati, na konec pa sem se ji morala še zahvaliti... Strašno... Obupno!«

»Da!... Nepriljetna stvar! Dovolite

vprašanje, je vaš gospod soprog tudi že prejel kakšno anonimno pismo?«

»Ravnokar sem hotela povedati... Včeraj je dobil prvo pismo. Opazovala sem ga, kako ga je takoj prebral. Prebledel je kakor mrlič. Zložil je pismo in ga vtaknil v žep...«

»Je ljubosumen?«

»In kako?... Ljubosumen je in maščevalen... Zdam mi še prikriva celo stvar. Hlini ravnodušnost, toda njegovega strašnega miru me je groza... Več kakor gotovo je, da nekaj namerava... On misli na maščevanje... Hiteva se in Kornele, potem k policijskemu predsedniku, ki je moj dober, star prijatelj. Prošila sem ga, naj izsledi onega človeka, ki me je oropal miru.«

»In kaj je dejal policijski predsednik?«

»Poslal me je k vam. Priporočil vas mi je kar najtopleje... Gospod! Prosim, rotim vas: Osvobodite me tega človeka!«

»Hm, hm! Težka naloga! Toda, čakajte... Ne sumite nikogar?«

»Nikogar... Nikogar...«

»In vi, gospod?«

»Odkrito povedano: Na sumu imam hišno milostljive gospe.«

»Toda Kornel!... Marija ne ve ničesar. Ona je dobrasrčna, poštena deklica. Prepričana sem, da ni zmožna take podlosti.«

»Če Marija zares ni posvečena v vašo tajnost, mislim tudi jaz, da je gospodov sum neutemeljen... Ima mogoče milostljiva gospa kakšno tako anonimno pismo pri sebi?«

»Da. Imam pismo, ki ga je dobil moj mož.«

»Kako ste prišli do njega?«

»Vzela sem mu ga ponoči, ko je spal, iz žepa.«

»Pokažite!«

Vzel sem pismo in ga preletel.

»Za vraga! Ta človek ve vse, celo najmanjše detajle!«

»Po Kornelevem mnenju je pisala to pismo ženska roka.«

»Jaz pa trdim, da jih je pisal mož in si-

cer z nerodno spačeno pisavo. V grafologiji sem podkovan... Kako ste prišli na to misel, iti k policijskemu predsedniku.«

»Kornel mi je svetoval.«

»Da, gospod, to je bil moj nasvet... Saj končno moramo vendarle kaj ukreniti! Zadnji čas je, da primemo lopova!...«

»Moral ste pa vendar računati s tem, da prodré zadeva v javnost, kakor hitro jo naznačite. Skandal je potem gotov!... Spretni policijski reporterji izvahajo vse... Toda nadaljumo. Čigava je ona vila, kjer ste bili minul petek?«

»Vila je last milostljive gospe.«

»In kdaj ste sklenili, da pojedete tja?«

»Prejšnji dan...«

»Motte se, Kornel... Jaz sem predlagala, da bi šla tja. Vzela sem s seboj ključ in vi ste izvedeli to, ko sva že sedela v kočiji.«

»Res je... Jaz sem se zmotil.«

Tedaj smo bili že na pravi poti. Ta nedolžna, na videz majhna pomota je z jarko lučjo osvetlila skrivnostni slučaj. Našel sem sled.

Mladi mož je potegnul denarnico iz žepa in položil par stotisoč kronskih bankovcev na mizo.

»Tu je predjem. Če bopete uspeli, potrojim to vsoto!«

»Lahko mi zaupate, gospod! Ničesar ne bom opustil, kar bi mi pomagal strgati onemu podlemu, strahopetnemu človeku mase anonimnosti z obraza.«

»Z milostljivo gospo ne smete stopiti v zvezo. Če potrebujete o tem ali onem še kakšnih pojasnil, se obrnite prosim kar doma. Med peto in šesto sem zmirom doma...«

»Prosim. Obenem vas prosim, da mi napišete tu na kosček papirja svojo addresso. Gentleman je v naglici napisal svoj naslov. Bežno sem pogledal pisavo in ta pogled mi je zadoščal, da sem zaljubljeni par še malce pridržal. Milostljiva gospa mi je hotela že prilazno podati roko.

»Oprostite prosim, milostljiva gospa! Predno odidete, se eno vprašanje! Imate kaj lastnega premoženja?«

»Imam v Budimpešti tri nezadolžene hiše in v borzadskem okraju večje posestvo. Seveda tudi nezadolženo.«

Lepi gentleman je vprašal smehljaje:

»Rad bi vedel, v kakšni zvezi je premoženje milostljive gospe z anonimnimi pismi?«

»Naj vam dam odkritosrčen odgovor na to vprašanje?«

»Le odkrito, brez ovinkov.«

»Zelo mi je žal, da nisem istih mladih kakor vi in še enkrat naglašam, da je ta anonimna pisma pisala možka roka.«

»To je stvar osebnega naziranja.«

»O tem sem prepričan... Oni mož mi zasledoval drugega cilja, kakor da bi izvaljal javen škandal in soproga prisilil, da bi vložil proti nezvesti ženi tožbo za ločitev zakonca.«

»Ne razumem.«

»Saj govorim dovolj jasno. Milostljiva gospa je zelo bogata in pisec anonimnih pisem bi rad po končanem ločitvenem procesu dobil z lepo gospo tudi njeno ogromno premoženje...«

»Smelo sklepanje.«

»Hočem vam dokazati, da imam prav. Pogledjte: Ta pisma je lahko pisal le mož, ki je bil pri tainem sestanku sam navzoč.«

Dnevne vesti.

Ljubljana, dne 15. oktobra.

— Kralj Aleksander — pokrovitelj sv. groba. Jutri, dne 16. t. m. prispeje v Beograd posebna delegacija iz Jeruzalema, ki bo izročila Nj. Vel. kralju najvišje odklonjavo jeruzalemskega patrijarha. Kakor se domneva, bo ob tej priliki ponudila delegacija kralju pokroviteljstvo nad sv. grobom.

— Zakon za pomoč brezposelnim. Ministrstvo socialne politike je pred kratkim razposlalo vsem delavskim zbornicam v državi projekt zakona za pomoč brezposelnim. Delavske zbornice so bile pozvane, da izrazijo svoje mišljenje o tem načrtu glede nekaterih izprememb, oziroma dopolnitve.

— Kuriti so začeli. Generalna direkcija državnih železnic sporoča, da se z današnjim dnevom prične kuriti v osebnih vlakih.

— Naši v Braziliji. Urednik »Beograjskih Novosti« Tvrdoška je letos prepotoval Brazilijo in se zlasti zanimal za jugoslovenske kolonije. Na podlagi svojih opazovanj je izdal kerto Brazilije in v njej opisal vse jugoslovenske kolonije. Naše kolonije v Braziliji so zelo številne in dobivajo zlasti v zadnjem času vedno nov dotok. Vseh Jugoslovenov je po mnenju Tvrdoške najmanj 30.000. Dosedaj se je splošno mislilo, da naših izseljencev v Braziliji skoraj ni. To mnenje je sedaj temeljito ovrženo. Zato je čas, da imenuje vlada za Brazilijo svojega konzula, da ne izgube naši izseljenci popolnoma stik s svojo domovino.

— Nov vojni red. Ministrski svet je pooblastil prometnega ministra, da izdela zimski vojni red na železnicah.

— Ugodnosti pri vožnji po železnicah. Prometni minister Sušnik je izdal nove določbe glede ugodnosti vožnje po železnicah. Glasom teh določb imajo pravico do polovične vožnje državni uradniki, a njihove družine trikrat na leto. Vsaka zadruga zveza prejme 6 revizijskih kart za četrtinsko vožnjo. Sokoli in Orli imajo polovično vožnjo vsakokrat, ko se vozijo na zborovanja ali telovadne prireditve. Invalidi se vozijo brezplačno, kadar grede k zdravniškemu pregledu. Vsa humanitarna in kulturna društva imajo ugodnost polovične vožnje, kadar potujejo na zborovanja.

— Razglasil Ker se je dogodilo, da je neki posestnik goloba-pismošoj, ki je iz hruške države doletel v njegov golobnjak, naprej prodal, čeravno je opazil, da ima na nogah obroček iz guma in aluminija in na perutičkah označbo s številkami in besedami, se občinstvo v izogib kazenskih posledic opozarja, da je take golobe-pismošoje, ki služijo tudi v špijonažne svrhe, nemudoma oddati bližnjemu varnostnemu organu, oz. orožniški postaji.

— Pobegnil s 40.000 dinarji. Ljubomir Salnarić, upravitelj »Delniške družbe za eksploatacijo lesa« v Zagrebu je te dni postal uradnik Vladimirja Braun-Hermana in kasirar denar k raznim tvrdkam. Obenem je bilo Braunu naročeno, da dvigne v banki 40.000 Din, katere naj bi takoj vložil v drugo banko. Zvesti uradnik pa se ni vrnil več. Rojen je l. 1899 v Vukovaru, izredno močan, nosi pristrizne brke in ima temnorjavne oči. Dva dni prej je dvignil potni list za Italijo, Avstrijo, Romunijo in Madžarsko, kamor bi imel potovati službeno.

— Prišel trgovec z deklet. Te dni so oblasti v Skoplju prijele nekoga Kemala Abdulovića iz Tetova. Abdulović je imel s seboj dve mladi deklici, katere je nameraval prodati čez mejo. Eno od deklic, Zivko Arsić iz Kragujevca, je Abdulović kupil v Nišu za 1800 Din. Obe deklici sta bili vrtni staršem.

— Čaruga zahteva ločitev zakona. Na smrti obsojenih slavski razbojniški poglavar Jovo Stanisavljević-Čaruga je zahteval sodno ločitev zakona s svojo zakonito ženo, ki živi sedaj pri svoji materi. Zanimivo je, da Čaruga še vedno upa, da bo pomiljen. Ko so ga vprašali, zakaj se hoče od žene ločiti in jo pomilniti, da ločitev nima znisla, ker bo njegova žena itak kmalu vdovna, je odgovoril, da ne zahteva ločitev radi svoje žene, marveč radi sebe, ker bo najkonec v podrgnem mesecu prost in si bo polskaj drugo ženo. Pa ne, ko bi se Čaruga nekoliko mešalo?

— Najmlajša hči ruskega carja živi? Neki italijanski list poroča, da je najmlajša hči bivšega ruskega carja Anastazija na čudovit način ušla smrti. Ko so boljševiki morili carsko rodbino, so pozabili usmrtiti težko ranjeno Anastazijo, kateri je slednjim uspelo, da je prispela v Ameriko. Tu da se seznanila s nekimi mladimi Švicarjem, ki jo je vzel za ženo. Ustanovila sta si skromen dom in živita popolnoma ločeno od sveta.

— Sokolsko društvo v Radovljici priredi v nedeljo, dne 19. t. m. ob osmih zvečer v Sokolskem domu vinski trgatav.

Prosveta.

Anatole Franceva smrt.

Anatole France je umrl v noči od nedelje na ponedeljek ob 11. uri 26. Njegove zadnje besede so bile klasični izrek vseh umirajočih Francozoov »Maman, maman! Dolgoletni pesnikov zdravim in prijatelji, Mignon, je zatnil mrtvecu široko razprte oči. Ob uri smrti je bila pri bolniku razven zdravnik in njegova žena s enim strelčnikom in eno strelnico. — Ministrski predsednik Herriot se je vrnil v ponedeljek zjutraj v Pariz in njegovo prvo uradno delo je bilo, da je odredil, da bo Anatole France pokopan na državne stroške. Kakor hitro se vrne parlament s počitnic, bo vlada predlagala v zbornici in senatu, da se pesnikovo truplo prepelje v Pantheon. Herriot je pesnikovi vdovi poslal sledečo brzojavko: »Članik republikanske vlade čutiljo smrt velikega pisatelja, čigar vpliv obvladuje celo našo dobo in ki zastopa vsa bogastva in nujnane nacionalnega genija, kot kruto izgubo. Anatole France se kot tomlač najčistejših klasičnih tradicij ni v najtežjih okoliščinah obotavljal, zastaviti občudovanja vredni talent za najplemetitejša naloga. Njegova smrt povzroča med nami ogromno vrzel. Osebnost sem izgubil z njim prijatelja, ki sem ga zmirno visoko spoštoval in ljubil. Sprejmite, prosim, izraz najglobljega sočutja vlade in dovolite mi, da žalujem z vami. Herriot.« Tudi predsednik republike Doumergue je poslal prisrčno sožalno brzojavko pesnikovi vdovi, ki je prejela več tisoč brzojav iz vseh delov Francije in iz inozemstva. Oporoka, ki jo je Anatole France sestavil pred tremi leti ob priliki svoje poroke, še ni bila odprta.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredi v ponedeljek, dne 20. oktobra t. l. v

— S kolesom je povozil trgovca A. P. dne 13. okt. na križišču Sv. Petra in Resljeve ceste Josipino Rožmanovo in jo na glavi lahko poškodoval.

— JUHAN. Iz priznanih pisem: Tudi jaz osebno in moja družina rabimo vsak dan »Juhana« in tudi pri nas sem opazil, kako dobro učinkuje »Juhana« na splošno telesno stanje! — Dr. Kumar, rudiški zdravnik v Hrastniku.

Ljubljana.

— Blagoslov od zgoraj. Stanovalci neke znane ulice so imeli že par večerov sem priliko opazovati ob poznih večernih urah samotnega »trubadurja«, ki je redno vsak večer čakal v veži za vlogom trinadstropne hiše. Gledali so ga redki pasanti, gledali so ga iz posameznih oken vseh treh nadstropij. Nekako ob istem času se je vračala domov živahna Francka, ki je potegnila tako le na promenadi marsikateri dolg pogled za seboj. Sanjave oči absolutnega jurista Nandeta pa so kar obvisle na Francki. In se je odločil, da jo počaka in nagovori. Sedemkrat se je bil že odločil in ravno tolikokrat je šla Francka mimo njega, ko jo je čakal za vlogom, a ni zmirno bele, ne črne. Včeraj pa se je odločil. Čakal je in ona je prišla. Ravno, ko se je hotel vtačniti ključ v ključavnico vežnih vrat, se je Nandez zgnil in zakašljal. »Gospodična, pst, ne šel.« »Kdo pa ste?« »Takol vam povem, je trenutek še počakajte!« Francka je pogledala navzgor, najbrže v smeri proti oknu, kjer stanuje, nato pa je stopila k neznanu. »A, vi ste...? Pardon zmotila sem se!« »Ah, ne recite tega. Že sedem večerov prihajam sem.« »Kaj pa želite?« »Povedal bi vam rad, kaj čutim!« In oba hkrati sta globoko zajela sapo, ki se je združila v mogočnem vzdih. »Prekrasna noč je noč!«, je začel Nandez, »nobena oblačka nikjer; da bi ga tudi v »moji« duši ne bilo!«, je gorko zaželel. »Zelo ste sentimentalni, gospodič!« »Dajte mi rokico, Francka!« Ko sta tako stala roko v roki pa je Nandez nenadoma začutil, kako udarjajo na njegov širokokrajen kloбок debele kaplje, vedno gostejše, gostejše, dokler se niso kaplje izpremenile v močan curek, ki je mahoma postal pravcati hudournik. Prestrašeni Nandez se je ozrl kvikviku, tisti hip pa, kaj bi pravil? Samo plusknilo je revežu v obraz in hitel se je brisati z robcem. Francka se je zlobno zasmejala, odklenila vrata in zginila v veži. Gori v drugem nadstropju pa se je tiho zaprlo okno, za katerim sta se sklenili dve senc. Nandetu pa je nekam čudno dišalo vse okoli njega.

— Nezgoda. Včeraj dopoldne se je pehjal natakarski vajenec Ernst Koba s kolesom po Dolenjski cesti. Na kolesu je imel tudi 12 letno sestro Hilda. V bližini vojaškega strelišča mu je pripeljal nasproti s dvoprežnim vozom hlapec Ivan Šilbar iz Lavrice. V bližini vojaškega strelišča je Kobalu spodrsnilo. Padel je s sestri vred s kolesa, pri čemur je prišla Hilda pod Šilbarjeve konje, ki so se vsled tega splašili ter deklino povozili, tako, da sta ji šli obe kollesi čez prsa. Težkopokoškovano so prepehali v dež bolnico.

— Zopet žrtve lahkovernosti na koldvoru. Kroljaški pomočnik Viljem Petelin, Glince 13. je izročil dne 13. zvečer na Glavnem koldvoru neznanemu moškemu svojo suktnjo, vredno 750 Din, nakar je ni več videl.

— Smrtna kosa. Društvo nižjih mestnih uslužbencev naznanja žalostno vest, da je član gospod Ivan Pirh, magistratni ječar v pokolu, stanujoč na Kodeljevem (Planir), dne 13. oktobra 1924 ob 11. uri ponoči preminul. Pogreb bove 15. oktobra 1924 ob 4. uri popoldne na pokopališču Štepanjavo. Naj mu bo blag spomin!

— Cvetlični dan za Šentjakobsko knjižnico prirede Šentjakobčani 31. oktobra in 1. novembra.

— Najlepše knjige, slovenske, srbohrvatske, češke, ruske, nemške, italijanske, francoske in angleške, izposoja vsak delavnik od 4. do pol 8. ure zvečer Šentjakobska knjižnica v Ljubljani, Stari trg 11. — Vstop vsakomur prost, kdor se zagostno legitimir.

— Pevsko društvo »Slavec« priredi v nedeljo dne 26. oktobra t. l. ob 7. uri zvečer v Sokolski dvorani na Viču koncert umetnih in narodnih pesmi.

— Kavarna in gostilna »Central«, danes koncert. Točji se pristen cvček, jeruzaleme in bizelčan. Za mnogobrojen obisk se priporoča Stefan Miholič.

— Kavarna Jadran. Vsak večer damski koncert. Za obisk se priporoča Zima, kavarnar.

Očtvozi dvorani v Mariboru koncert umetnih in narodnih jugoslovenskih pesmi. Predprodaja vstopnic v trgovini z. Zlate Brišnikove.

Zikov godalni kvartet je priredil koncertno turnejo po Španiji ter je dosegel pri publikii in kritiki soglasno priznanje in pohvalo. Po Španiji redno koncertirajo Rosé-kvartet iz Dunaja, Wendling-kvartet iz Nemčije, budimpeštanski in londonski kvartet. Protii takim odličnim združenjem je po izjavii kritik kvartetu stil Zikovcev popolnoma nov in njihov temperament naravnost fascinira občinstvo. Koncerte na Španskem aranžira Asociación de Culture Musical, ki ima svoj sedež v Madridu. Zikov kvartet je nastopil turnejo po Španiji dne 5. septembra in je absolutral tekem enega meseca 27 koncertov. Izvajal je kvartete: Beethoven op. 18 in 59, Dvořak F-dur, Smetana »Iz molega življenja«, Borodin D-dur, Grieg G-mol, Čajkovski D-dur, Novak G-dur, Strak, Suk op. 31 in Hindemith. Koncerti so se vršili po večini v gledališčih, ki so elegantna in zelo akustična. Došel nam je časopis »Diario de Jerez«, ki primaša obširno in zelo laskavo kritiko o koncertu Zikovcev v Jerezu. Kvartet Zika priredi še 3 koncerte v Madridu in se potem vrne na Češko.

V petek, dne 17. t. m. se poje v opernem gledališču priljubljena Verdijeva opera »Rigoletto«, v kateri poje vlogo dvorskega norca Rigoletta prvič na našem odru g. Boris Popov v slovenskem jeziku. Ostale vloge so sledeče zasledene: Gilda — ga. Lovšetova k. g., Maddalena — ga. Thierry-Kavčnikova k. g., vojvoda — g. Kováč, Sparafucile — g. Zathay in vlogo Monte-rone poje iz priljubljenosti g. Betetto, ker je g. Pugeč bolan. Opero dirigira g. Neffat, režira pa z. Bučar.

Gospodarstvo.

Naša sladkorna produkcija.

Po podatkih, ki so bili objavljeni dosedaj, bo dala produkcija sladkorne repe letos v naši državi sledeče rezultate: Okoliš sladkorne tovarne v Bečkereku 15.000 vagonov, v Novem Vrbasu 16.000 vagonov, v Crvenki 18.000 vagonov, v Usori 9000, v Čupriji 10.000, v Beogradu 12.000 vagonov in v Belju 12.000 vagonov. Vsa produkcija sladkorne repe bo letos znašala 108.000 vagonov, ki bodo dali 11.000 vagonov sladkorja. Ker se potroši v državi le okoli 6000 vagonov sladkorja, se bo torej moglo izvoziti 5000 vagonov sladkorja. Ker je tudi v vseh drugih državah produkcija sladkorja narasla, zato bodo naše tovarne sladkor je težko izvozile in zato se je med njimi pričela ozra konkurenca. Iz-

gleda, da se bodo v doglednem času sladkorne tovarne sporazumele in da bodo prenehale s medsebojno konkurenco. Kljub temu pa ni pričakovati, da bi bila kriza v sladkorni industriji skoraj rešena. Treba bo, da se država zaima za rešitev krize, to tem boli, ker je bila ravnokar znižana prevoznina za madžarski sladkor, ki se izvaja na Reko za 30%. S tem je naši sladkorni industriji zopet otežkočena konkurenca in zato je nujno, da naša država zniža tudi za naš sladkor prevoznino. Na drugi strani pa je seveda treba gledati, da ne bo plačal računa konsument in da bo rešil sladkorno industrijo izvoz sladkorja, ne pa povišanje cen doma.

Rezultati agrarne reforme na Češkoslovaškem

Na stoti seji upravnega odbora za agrarno reformo je poročal predsednik agrarnega odbora dr. Višnovsky o rezultatih agrarne reforme na Češkoslovaškem v prvih petih letih obstoja republike. Uvodoma je referent poudaril, da ni agrarna reforma na Češkoslovaškem samo delo gotovih političnih strank in socijalnih razredov, temveč želja vsega naroda. Več ko polovica vse zasežene zemlje se nahaja danes v posesti naroda. Razen tega je 141.172 hektarjev zemlje v prisilnem zakupu. V vsem je prišlo dosedaj v narodovo posest 480.000 hektarjev plodne zemlje. To zemljo si je razdelilo med seboj 400.000 rodbin, to je 60% vsega prebivalstva, ki se bavi s poljedelstvom. Dve tretjini zemlje je bilo oddano kmetovalcem, ki so bili brez zemlje ali imeli samo do pet hektarjev zemlje. Latifundiji se popolnoma likvidirajo. Na mnogih veleposestvih so se osnovali kmetijski zavodi in vzorna posestva. Danes so na Češkoslovaškem mogoči vsi načini lastnine. Poleg posestnikov imamo tudi zakupnike in dosti je tudi kolektivnih gospodarstev. Ustanovljeno je 67 takih zadrug, od katerih je 33 zadrug ustanovljenih od samih nameščencev bivših veleposestev. Te

zadruge obdelujejo danes preko 5000 hektarjev zemlje. V vsem je našlo na ta način zasluzka 31.839 oseb. Za te ljudi je razven tega izdala država 92 milijonov čeških kron.

Finančne manipulacije pri prevzemu zemlje izvaja poštni čekovni urad. Ustanovljene so dalje vse ostale potrebne ustanove za kredit, tako državno jamstvo za posest in prometni kapital. Država je dovolila dosedaj 83 milijonov čsl. kron kredita; v prihodnjem letu bo ta vsota podvojena. Za ustanavljanje kolonij na Slovaškem je dovoljen poseben kredit v višini 25 milijonov čsl. kron. Razen tega je določenih za kolonizacijo Slovaške 15.357 hektarjev zemlje, na kateri se bo namestilo 1187 rodbin. Ugotovljeno je, da je z opustitvijo veleposestev produkcija napredovala, kar se zlasti vidi pri sladkorni rept.

V centrali in pri pokrajinskih uradih agrarne reforme je nameščenih 1101 uradnikov in nameščencev. Rezultati agrarne reforme na Češkoslovaškem so vseskozi zadovoljivi. Želati bi samo bilo, da bi tudi pri nas moglo ministstvo za agrarno reformo predložiti enako ugodno poročilo.

KRATKE GOSPODARSKE VESTI IZ RAZNIH DRŽAV.

Avstrija. Avstrijski proračun za oktober izkazuje 65 milijard a. kron primanjkljaja. — Številno konkurzov je znašalo v mesecu septembru 40 (v avgustu 33), število sodniških poravnav pa 205. — Trgovinska pogajanja s Českoslovaško se nadaljujejo.

Čehoslovaška. Trgovinska pogodba z Italijo je bila koncem septembra podpisana. — Številno konkurzov je znašalo meseca avgusta 36 (v juliju 41), sodniških poravnav pa je bilo 135 (julija 138). Izvoz sladkorja je znašal do koncem avgusta 1326 milijonov čeških kron proti 903 milij. lanskega leta. Največ sladkorja je šlo v Anglijo in v Avstrijo. — Vsed stavk, katerih se je udeležilo 975.440 delavcev je bilo izgubljenih 11 milijonov delavskih ur, vsled česar so izgubili delavci 427 milijonov čeških kron na mezdi.

Nemčija. Državni primanjkljaj je znašal v mesecu septembru 94 milijone zlatih mark, ki je bil krit s prebitki prejšnjih mesecev. — Državni dolg pri rentni banki je padel od 100 milijonov na 76 milijonov rentnih mark. — Višedi del Nemčije pa je znašal 479 trilionov papirnatih mark. — Cena za reparacijski premog je bila znižana za 5 frankov pri toni. — Draginski državni indeks se je povečal v zadnjem mesecu za 17 odstotka. — V vsej Nemčiji je znašala v avgustu produkcija črnega premoga 10.804, rujavega premoga 9.797 in briketov 2.362 milijonov ton.

Madžarska. Narodna banka je zvišala diskontno mero od 10 na 12 in pol odstotkov. — Državni deficit za mesec septembra znaša 11 milijonov zlatih kron. — Trgovinska bilanca izkazuje za prvih osem mesecev letošnjega leta 95 milijonov zlatih kron primanjkljaja.

Poljska. Vsak izvoz srebra ali zlata je prepovedan. Za lastno uporabo se sme izvoziti samo predmete, ki ne vsebujejo več ko 250 gramov zlata ali 2000 gramov srebra. — Monopol na špirt je bil začetkom oktobra uveden. — Uvoz alkoholnih pijač je bil prepovedan.

Obtok novčanice presegel šesto milijardo. Po zadnjem izkazu Narodne banke se je zvišalo število bankovcev v zadnjem tednu za 120.934.535 dinarjev in znaša sedaj 6.089.025.475 dinarjev. Ta narastek bankovcev je utemeljen z izvozno sezono, ko skuša vsak trgovec izrabiti svoj kredit do skrajnosti. Kakor hitro se konča izvozna sezona, bo število bankovcev tudi padlo na staro višino. Istočasno pa se je dvignila tudi naša kovinska podloga in sicer za 1 milijon 546.791 dinarjev, tako da znaša danes 482.414.918 dinarjev.

Prodaja starih železnih obrocev, kožnih odpadkov in odpadkov od lutene preje se bo vršila dne 27. oktobra t. l. pri upravi smodnišnice v Kamniku. Predmetni ogiaz s natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobave. Vršile se bodo naslednje dobave: dne 12. novembra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave stekla za okna ter glede dobave steklenega papirja, smirkovega platna, oglja, razne žice, vijakov, raznih kovin, razne pločevine, svinčenih plomb, žičnikov itd. — Dne 13. novembra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave raznega telegrafsko-telefonskega materijala. Predmetni ogiaz s natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

naznanja, da se predvaja

Higijena v zakonu

še v sredo 15. t. m. ker se vsi obiskovalci še niso razvrstili.

Četrtek, petek in soboto predvaja vrlo zanimivo dramo

Plesalka La Motte

Prednaznanilo V nedeljo pričetek predvajanja

Pot okrog sveta

Maribor.

Tatvina drv. V centru Iv. Kukovcu v Gosposki ulici je neznan tat ukradel iz drvarnice več premoga in drv.

Nasilen goluf. Včeraj je prišel v gostilno »Zaklane« na Glavnem trgu neki K. iz Petrovci pri Celju. K. je naročil jedi in pijače. Ker pa se je zdel natakarski ta individualci sumljiv, je prosila nekoga drugega znanega gosta, naj pazi na njega, da ga ne bo popeljal brez plačanega računa. K. se je res nahajal in napil ter odšel nato na stranišče in od tam smuknil na ulico v smeri proti Dravi. Gost, ki ga je nadzoroval, pa je skočil za njim in ga dočel pri Dravi. Nastala je huda borba. K. je potegnil iz žepa samokres in udaril z njim zasledovalca po glavi. K sreči je prisel mimo nek višji policijski stražnik, kateremu se je posrečilo aretirati nasilneža. Goluf je med tem vrzel samokres na neki vrt, kjer so ga za pozneje našli.

Sodišče.

KREPKA KLOFUTA.

Sodnik: »Vi ste France Kosmač, ključavničarski mojster. Ali ste bili že kdaj kaznovani?«

Obdolženec: »Ne.«

Sodnik: »O, pač, štirikrat. No, in danes ste obdolžen, da ste tegale fanta, 14 letnega mehaniskega vajenca Smrekarja po desnem licu tako udarili, da ste ga precej poškodovali. Ali Vas ni sram, tacega majhnega fanta...«

Obdolženec: »Bom povedal, kako je bilo. Jaz sem peljal s konjem, on pa s kolesom. Vozil je tako nerodno, da sem mislil, da bo zavozil pod konja. Zato sem mu dejal: »Poglej, kako nerodno voziš.« On mi je nekaj nazaj odgovoril, razburjen sem bil, pa sem ga. To je bilo hitr.«

Sodnik: »No, Smrekar, ali te je res udaril?«

Smrekar: »Res.«

Sodnik: »Hudo?«

Smrekar: »O, hudo.«

Sodnik: »Ali zahtevaš odškodnino?«

Smrekar: »Samo za zdravnika.«

Sodnik: »Koliko si mu plačal?«

Smrekar: »60 dinarjev.«

Sodnik: »Koliko časa te je bolelo?«

Smrekar: »Dva dni.«

Sodnik: »Delat si pa šel?«

Smrekar: »Prvi dan nisem mogel iti.«

Sodnik: »Kosmač, to je težka stvar, Vi ste predkaznovani.«

Obdolženec: »Človk se včas mal spozab, sm biv pian, scer ne b naredu kel tacega.«

Sodnik: »150 dinarjev imate; če ne boste plačali, boste pa tri dni sedeli. Smrekarju plačate pa 60 dinarjev odškodnine.«

Obdolženec: »Ali lahko kar njemu izročim?«

Sodnik: »Lahko.«

Obdolženec: »Pa nimam pr seb, no pa sej smo sogodi.«

USPEH PRITOŽBE ALI DVA
»KAVALARSKA« HAZARDISTA.

Pred okrajnim sodnikom stoji trije grešniki: »Trgovski potnik«, ki premetava po cele dneve po gostilnah in kavarnah »hudičeve pildke«, M. M., takisto velik prijatelj kvartanja in O. O., prijazen gostilničar, ki je točil kvartopircem svojo kapljico in jih pustil igrati v svoji gostilni.

zardiral in izgubil, se ne bo šel več k stražniku pritožiti.

BREZUSPEŠNA OVADBA POLICIJSKEGA NADZORNIKA PAVLOČIČA.

Na velesojmskem prostoru je bilo ob triletni na sedem zvečer. Dijk August Groselj je imel najbrže »rendezvous« z neko osebo; da si je krajšal čas, se je vozil s kolesom okrog nekega droga pred velesojmskim uradom. Kar ga ugleda ostro oko stražnika Pavločiča skozi ščipalnik. Pavločič se približa dijaku ter ga opozori na to, da je vožnja po velesojmskih prostorih s kolesi prepovedana, ker bi bila sicer osebna varnost ogrožena. Dijk August Groselj se za to opomin ni brigal. Vozil se je dalje. Gospodinja Potokarjeva, uradnica velesojmskega urada ga je pri tem, kakor trdi ovadba, bodrila in ščuvala z besedami: »Kar vozi!« In tako je prišlo, da je napravil policijski nadzornik Pavločič ovadbo.

To in ono.

Francoski državniki in novinarji. V prejšnjih časih niso francoski ministri nikdar sprejemali vseh novinarjev, temveč samo nekatere, ki so bili nekaki njihovi zaupniki. To navadno je kot prvi odpravil Clémenceau. On je redno ob 7. uri zjutraj sprejel vse novinarje. Vsakemu je podal roko, nato pa jih je vprašal: »Kaj imate novega za mene?« Nato se je razvil neprilisen razgovor in vsak novinar je pazil na ton in štimungo Clémenceauovih izrekov, ker striktno izjave ni podajal Clémenceau nikomur. Aristide Briand je kadil cigarete in govoril novinarjem anekdote. Nikdar pa ni pokazal ranljivo mesto. Bil je prijazen, toda nobene obvezne izjave ni podal. Barthou je bil vedno ljubezniv. Viviant pa je bil navdušen. Nato je prišla vojna. Clémenceau je hotel nadaljevati s sprejemi novinarjev, toda njegova desna roka Mandel ga je nadomestoval. Ta je pustil novinarje ure dolgo čakati, nato pa je poslal svojega tajnika s sporočilom, da ni nič novega. Millerand je to odpravil in je pričel zopet sprejemati novinarje. Ni pa jim dajal pojasniti, temveč jih je sam izpraševal. Če se ni hotel sam izstaviti, potem je poslal svojega tajnika Berthelota, ki je potem novinarje vprašal in jim dal tudi pojasnila. Poincaré je nastopal zelo različno. Včasih je bil resen in je spregovoril komaj tri besede. Navadno pa je prišel v predso in dejal. Gospodje: »Ničesar Vam nimam povedati.« Nato mu je stavil kdo kako vprašanje in s klobukom na glavi, aktivo taško pod pazduho, je odgovarjal novinarjem tudi celo uro. — Herriot je nad vse spreten. Pusti si staviti vprašanja. Če so ta nespretno postavljena, tedaj postane Herriot sarkastičen in poslušalci skoraj spoznajo, kako je bilo vprašanje slabo postavljeno. Če je vprašanje pametno, potem odgovarja Herriot kratko in eksaktno. Če pa je vprašanje nevarno, potem odgovarja Herriot tudi, toda nikdar se ne pripeti, da bi se zagovoril. Končno vpraša Herriot: »In drugih vprašanj nimate gospodje.« Ko

ve vstane in se hoče posloviti, tedaj reče Herriot: »Sicer pa bi mogli napisati sledeče...« In tedaj šele prejmejo novinarji zaželjene informacije.

»marki«, da smrt čisto gotovo ne bi nastopila, ker je bil vsak zlatar povabljen v drugo sobo, v vsaki sobi pa je bila lina, skozi katero bi on opazoval in pravočasno nastopil, če bi postalo kloroformiranje opasno. Ko mu je sodnik dejal, da on tega vendar ne bi mogel storiti, ker bi sigurno ubežal, je odgovoril »marki«, da je nameraval pobegniti z avtom in spotoma telefonično obvestiti policijo o vsem dogodku. Zagovor pa ni držal.

SALAMONSKA RAZSODBA.

Sodnik: Dama vas toži, da ste ji na javni ulici ukradli poljub in jo s tem težko razžalili.

Obtoženec: O, ne! Nisem ji nenegega poljuba ukradel, ampak sem ji dal svojega; ako ga ni marala, zakaj ga ni dala nazaj in nobenemu ni ne bil razžaljen.

Sodnik: Vsekakor ste vi začeli in morate plačati 50 dinarjev v ubožni sklad. Vi pa, gospodinja, mi dajte tisti sporni poljub, da bo v bodoče mir.

Lastnik: »Narodnega Dnevnika«. Glavni in odgovorni urednik: Železnikar Aleksander. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Edgar Rice Burroughs: TARZANOVE ŽIVALI

Akut je šel med tem naravnost proti drevesu, v čigar vejah je prežala nanj smrt. Leopard se je potisnil na veji še košček naprej, dokler ni bil tik nad njim. Besno renčanje — potem se je vzpel, da plane na veliko opico. Toda pol sekunde prej se je pa vrgla druga zver nanj: pošastno in divje je preglasil njen bojni glas njegovo rjovenje.

SADNI SEJEM 18., 19., in 20. oktobra na prostoru ljubljanskega velesojmskega Najugodnejša prilika za nakup finega namiznega sadja v velikih in manjših množinah.

Toda predobro je poznal meje opičjega razuma in vedel, da mora vse pomen tega čina človeškim opicam najprej temeljito pojasniti. Sicer bi mu komaj tako koristil, kakor je upal.

»Uh, je pritrtil Akut in kakor v koru je donelo od vseh strani: Uhl! Potem so opice zopet pričele iskati hrano, kakor bi se nič ne zgodilo. In John Clayton, lord Greytoste se je gostil z njimi.

Naznanjamo da se nahaja naša podružnica v Mariboru v Gosposki ul. št. 36 kjer se sprejemajo naročnine, oglasi in eventualne reklamacije. Uprava »Narodnega Dnevnika«.

KUPUJTE pri onih trgovcih ki oglašujejo v Narodnem Dnevniku

so krvjo podlitimi očmi. In naenkrat je storil nekaj, česar Tarzan vsa dolga leta, ki jih je preživel med opicami, ni nikdar doživel: Akut je našel poseben poslastek — in ga dal Tarzanu.

Kadar je šlo zdej celo plemo na lov, je šel Tarzan zmirom z njimi. Močno se je odražalo njegovo svetlo telo od črnorjavih, kosmatih kož njegovih tovarišev. Večkrat so se tudi sporekli med seboj, kadar so romali skozi džunglo, toda videli so v njem že svojega člana, ki ga morajo ravnotako spoštovati kakor Akuta.

Zgodilo se je, da se je kakšni samici in njenemu mladiču preveč približal in da mu je renčaje pokazala svoje velike zobe; ali pa da se je predrzen mladič obregnul vanj, ker je menil, da ga je Tarzan nadlegoval pri južini. Toda podobno se je godilo vsem članom plemena.

Gradbeno podjetje Arhitekt V. Krainer & Co., Jesenice. Stavbna vodstva: LJUBLJANA, DOMZALE, ZAGREB. Izvršuje privatne in industrijske stavbe, proračune, načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo.

Tako je zapadel počasi zopet starim življenjskim navadam. Lahko in skoro samo ob sebi umiljiva se je izvršila ta izprememba, kakor bi ne imel nikdar ničesar skupnega s plemenom svoje krvi.

Večidel tedna se je mudil s svojimi novimi prijatelji na lovu v džungli. Veselil se je, da ima zopet tovariše kraj sebe in razven tega je upal, da se jim tako najbolj vtisne v spominu. Saj je vedel iz izkušnje, kako koristno bi bilo, če bi lahko računala na pomoč teh krepkih in strah vzbujujočih živali.

Ob svitanju je šel k obrežju. Toda solnce ni vzhajalo, kakor zadnjič iz morja, pač pa iz džungle na njegovi desni strani. Iz tega je sklepal, da se više obala tu v ovinku proti zapadu. Drugi dan je napredoval skoro ravno tako hitro, včasih celo hitreje. Kakor verveca je plezal po drevmu skozi širne gozdove.

Podpirajte »Jugoslovensko Matico«

Trboveljski premog drva, koks angleški premog šlezjske brikete dobavlja Ilirija tu, Kralja Petra trg št. 8. Tel. 220. — Plačilo tudi na obroka.

Josip Petelin Ljubljana, Sv. Petra nasip 7. Priporočam na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukance, gumbe, čipke, vezilno, kravate, srajce, sprehajalne palice, krojaške in čevljarke potrebščine. Najnižje cene! Postrežba točna!

MALI OGLASI

Sprejme so več oseb na dobro domačo hrano. Naslov pove uprava lista.

Modna krojačnica za gospode in dame KELC. Maribor, Sodna ul. 5, izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela.

Stavbeno podjetje Jakob Vodopivec, ki ima svoj sedež v Zagorju ob Savi, sprejema vsa dela svoje stroke po cel Jugošlaviji. Zastopstvo v Ljubljani vodi dolgoletni stavbeni polir Anton Merlak, Krakovska ul. 27.

Trgovski vajenec močan in zdrav z 2 letno prakso, radi opustitve trgovine, želi nadaljevati učno mesto. Naslov pove uprava lista.

Elegantna spalnica, nova, kompletna, jesenova, politirana, se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.

Kurje oči odstranim brez bolečin. Garancija 6 do 7 mesecev. Odstranim tudi reumatične bolezine. — Sportna, živčna, švedska masaža. Zalokarjeva ulica 13 priti., M. P.

Samostojna gospodinja srednje starosti, katere je dobro izurjena v vseh gospodarskih delih išče mesta pri samostojnem gospodu. Šja bi tudi za vzgojiteljico otrokom, kateri so brez matere, ter bi isto vodila gospodinjstvo. Cenjene ponudbe na upr. lista pod »Skrbna gospodinja«.

Kupi se dobro ohranjeno žensko kolo. Naslov na upravo lista pod Takoj!

Nov pisalni stroj znamke »Imperial« z mizico in stolom se radi opustitve pisarne pod ceno proda. Ugodna prilika za denarne zavode, odvetniške pisarne, uredništva I. t. d. Informacije daje davčni nadupravitelj Hruška, Vodnikov trg št. 5.

Knjige vodja-bilancist in samostojen korespondent v slovenski, srbohrvaščini, nemščini, češčini, italijanščini ter francoščini, išče primerno službo za takoj. Ima večletno prakso, ter je več organizator, Ponudbe na upr. lista pod »Perfekten«.

Učiteljica, (izprašana v Franciji) poučuje temeljito francoščino. Naslov v upravi lista.

Stanovanje s kuhinjo in 2 malimi sobami ali 1 veliko se išče v Ljubljani ali okolici. Plača se mesečno do 1500.— K. Cenjene ponudbe na upr. lista pod »Cimpreje«.

Jesenski površnik možki in žaketi s televnikom, vse dobro ohranjeno se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.

Mehlovano sobo z dvema posteljami, po možnosti s posebnim vhomom, v sredini mesta iščeta 2 gospodinj. Ponudbe prosita pod »Miri« na upravo lista.

Mesečno sobo neopremljeno če je mogoče z souporabo kuhinje v mestu ali predmestju išče mirna družina. Ponudbe pod »Zadovoljnost« na upravo lista.

Kot učenca v trgovino z mešanim blagom želi oddati trgovca svojega sina. Cenj. ponudbe na upravo lista pod »Posten«.

Gospodinja, stara 30 let, čedno zunanost in neomadeževane preteklosti, s premoženjem 25.000 Din v gotovini in lastno opremo se želi žimpreje omožiti, najraje s trgovcem ali gostilničarjem. Vdovec ni izključen. Le resne in neanonimne ponudbe pod »Sreča« na upravo lista.

Mehlovano sobo srednje, iščeta dva boljša gospoda. Če je mogoče v mestu. Ponudbe na upravo lista pod »Soba«.

Gospodinja, trgovsko izobražena išče mesto v pisarni, bodisi za knjigovodnjo, kontrolistino ali blagajničarko. Pripravljena je iti tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe na upravo lista pod »Pisarniška moč«.

Prevode iz nemškega, italijanskega, francoskega in srbskega jezika na slovenski in obratno, vsakovrstne korespondenčne sprejema izurjen korespondent trg. akademik. Cenj. ponudbe pod »Natančno« na upravo lista.

Voz na peresih skoraj nov, ter par lahkih komatov nekoliko rabljenih proda Ivan Molek, sedlar, Vrhnika 112.

Najnovejše knjige Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani, Marijin trg št. 1. O. ZUPANČIČ, Veronika Deseniška, tragedija, str. 185 — »Splošna knjižnica« št. 28 — Vez. Din 32.—, broš. Din 25.—, finejša izdaja celo platno Din 68.—, pol platno Din 60.—, broš. Din 52.— luksuzna izdaja, v usnjaj vezana Din 130.— F. ERJAVEC, Brezposelnost in problemi skrbstva za brezposelne, 80 str. — »Splošna knjižnica« št. 27 — Vez. Din 17.— broš. Din 12.— L. ANDREJEV, Crne maske, drama, str. 82 — »Splošna knjiž.« št. 26 — Vez. Din 17.—, br. Din 12.—

E. L. BULWER, Poslednji dnevi Pompejev, rom. »Splošna knjižnica« št. 24—25 — I. del vez. Din 36.—, broš. Din 30.—, II. del (v tisku). L. N. TOLSTOJ, Kreutzerjeva sonata, rom. str. 138 »Spl. knjiž.« št. 22 — Vez. Din 20, broš. Din 14. J. ZEYER, Gompai in komurasaki, japonski rom., str. 154. »Spl. knj.« št. 20. Vez. Din 20, broš. Din 14. A. ŠIČ, Kmečke hiše in njih oprava na Gorenjskem. (Slovenski narodni slog) mapa na finem papirju Din 90. Luka. izdaja na finem kartonu Din 140.

Gradbeno podjetje Arhitekt V. Krainer & Co., Jesenice. Stavbna vodstva: LJUBLJANA, DOMZALE, ZAGREB. Izvršuje privatne in industrijske stavbe, proračune, načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo.

PREMOG Trboveljski Lobojski Ormoški Trobnodolski dobavlja po najnižjih cenah DOM. CEBIN trgovina s premogom LJUBLJANA Wolfova ulica št. 1-III.